

Spis treści

Przedmowa	15
Nota edytorska	22

CZĘŚĆ PIERWSZA

Starożytność i średniowiecze

ROZDZIAŁ I

GRECJA I RZYM

Wstęp	27
Bibliografia	57
Arystoteles	59
<i>Poetyka</i>	60
Quintus Horatius Flaccus	88
<i>Sztuka poetycka</i>	89
Euanthius	98
<i>Dramat, czyli o komedii</i>	98
Donatus	103
<i>O komedii</i>	103
Diomedes	108
<i>O tragedii i komedii</i>	109
Platonios	116
<i>Różnice między gatunkami komedii</i>	116
<i>Różnice stylów</i>	118

ROZDZIAŁ II

STAROŻYTNE INDIE

Wstęp	119
Bibliografia	128
Bharatamuni	129
<i>Lekcja XVIII</i>	129

ROZDZIAŁ III
ANTYK CHRZEŚCJAŃSKI
I WCZESNE ŚREDNIOWIECZE

- Wstęp 152
Wykaz skrótów zastosowanych w źródłach 165
Bibliografia 165
Tertulian 167
 O widowiskach 167
Orygenes 168
 Przeciw Celsusowi 168
 Prolog do „Pieśni nad pieśniami” 169
Arnobiusz 170
 Przeciw poganom 170
Laktancjusz 172
 Boże nauki 172
 List do Probusa 173
Św. Augustyn 174
 Wyznania 174
 O państwie Bożym 175
 Soliloquia 177
 O porządku 177
Kasjodor 178
 Różne pisma 178
 List króla Teodoryka do patrycjusza Symmachusa 178
Chorycjusz z Gazy 180
 Apologia mimów 181
Św. Izydor z Sewilli 183
 Etymologie 183

ROZDZIAŁ IV
DOJRZAŁE I PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE

- Wstęp 186
Bibliografia 205
ENCYKLOPEDIE I SŁOWNIKI ŚREDNIOWIECZNE
Hraban Maur 207
 O Wszechświecie 207
Salomon 208
 Głosy Salomona 208
Papias 208
 Źródłowe podstawy wiedzy 208

Jan de Balbis z Genui 209
Suma wiedzy to jest Powszechnik 210

WOKÓŁ TERCENCJUSZA

Hrotsvitha z Gandersheim 212
Wstęp do drugiej księgi 212

Anonim 213
Terencjusz i prześmiewca 213

Wincenty z Beauvais 217
Zwierciadło większe trojakię... Zwierciadło historyczne 217

WSTĘPY DO KOMEDII ELEGIJNYCH

Witalis z Blois 219
Prolog do komedii „Geta” 219

Wilhelm z Blois 220
Prolog do komedii „Alda” 220

Anonim 221
Prolog do komedii „Babio” 221

POETYKA XII I XIII WIEKU (PRERENESANS)

Bernard z Utrechtu 221
Wprowadzenie do „Eklogi” Teodula 222

Mateusz z Vendôme 222
Sztuka wierszowania 222
Opis Filozofii i jej służących 222

Jan Tzetzes 224
Komentarze do „Komedii” Arystofanesa. Wstęp 224
O naturze i dziejach komedii 224

Gotfryd z Vinsauf 225
Nauka o metodzie oraz sztuce formułowania wypowiedzi i wierszowania 225
Zbiór wiedzy o figurach zabarwiających mowę 227
Od retoryki ku warsztatowi tragediopisarza 227
Nowa poetyka 228

Jan z Garlandii 229
Poetyka, czyli o sztuce prozaicznej, metrycznej i rytmicznej 229

U PROGĘ RENESANSU

Albertino Mussato 230
List pierwszy 230
O niższości tragedii łacińskiej 230

Dante Alighieri 231
List XVII 231

Wspaniałemu i zwycięskiemu panu Cangrande della Scala 231

Piotr Alighieri 232

Uwagi Piotra Alighieri nad „Komedią” jego ojca, Dantego 233

Geoffrey Chaucer 233

Prolog mnicha z „Opowieści kanterberyjskich” 234

O komedii 234

ANEKS

INSTRUKCJE DRAMATU RELIGIJNEGO

Św. Ethelwold 234

Prawidłowa jednomyślność zakonna 235

Jak należy odprawiać „Visitatio” 235

Honoriusz z Autun 236

Klejnot duszy 236

O ojczyźnie i wygnaniu duszy. O pierwszej dziedzinie – gramatyce 236

Anonim 236

Święte zmartwychwstanie 237

Wstęp 237

Wilhelm Durandus 237

Pektoral świętych obrządków 238

KRYTYKA REPERTUARU HISTRIONÓW

Jan z Salisbury 238

Polikratikus albo o błazeństwach dworaków i śladach filozofów 239

Gall Anonim 239

Kronika 239

Wstęp – dedykacja do trzeciej części dzieła 239

Św. Tomasz z Akwinu 240

Suma teologiczna 240

Tomasz z Cabham 241

Penitencjał 241

CZĘŚĆ DRUGA

Czasy nowożytne od XVI do początków XIX wieku

ROZDZIAŁ I

WŁOCHY

Wstęp 245

Bibliografia 257

- Francesco Robortello 259
Wyłożenie wszystkiego, co się tyczy sztuki komedii 259
- Giambattista Giralaldi Cinzio 262
Rozprawa, czyli list do Giulia Ponzio Ponzoniego o układaniu komedii i tragedii 263
- Giulio Cesare Scaliger 275
Poetyka w siedmiu księgach 275
- Gian Giorgio Trissino 279
Piąta i szósta część „Poetyki” 280
- Lodovico Castelvetro 286
„Poetyka” Arystotelesa: przełożona i skomentowana 287
- Giason Denores 297
Rozprawa o zasadach [...] 298
- Giovanni Battista Guarini 301
Kompedium poezji tragikomicznej 301
- Carlo Gozzi 306
Prosty wywód i szczerza historia powstania moich dziesięciu baśni scenicznych 307
Niepotrzebne wspomnienia 307
- Carlo Goldoni 315
Pamiętniki 316

ROZDZIAŁ II

FRANCJA

- Wstęp 321
- Bibliografia 332
- Jacques Peletier du Mans 333
Sztuka poetycka 333
- Jean de La Taille 333
O sztuce tragedii 334
- Pierre de Ronsard 335
Druga przedmowa do „Francjady”. Do uczonego czytelnika 335
- François Ogier 336
Przedmowa do tragikomedii „Tyr i Sydon” Jeana de Schelandre 336
- Jean Mairet 337
Przedmowa do „Sylwaniry” 338
- Jean Chapelain 339
Pismo o regule dwudziestu czterech godzin 339

- Poglądy Akademii na temat „Cyda” 340
 Rozprawa o poezji przedstawiającej 341
- François Hédelin d'Aubignac 343
 Praktyka teatru 343
- Pierre Corneille 350
 Przedmowa do „Klitandra” 351
 „Wdowa”. Do czytelnika 352
 Rozprawa o użyteczności oraz o częściach składowych utworu dramatycznego 352
 Rozprawa o tragedii i sposobach podporządkowania jej prawdopodobieństwu
 lub konieczności 357
 Rozprawa o trzech jednościach: akcji, czasu i miejsca 360
- Molier 362
 Krytyka „Szkoły żon” 363
 Improwizacja w Wersalu 364
 Przedmowa do „Świętoszka” 365
- Jean Racine 366
 Pierwsza przedmowa do „Andromachy” 367
 Przedmowa do „Bereniki” 367
 Przedmowa do „Ifigenii” 368
 Przedmowa do „Fedry” 368
- Nicolas Boileau-Despréaux 369
 Sztuka poetycka 369
- Charles de Saint-Évremond 371
 O tragedii starożytnej i nowoczesnej 371
 O tragediach 373
 Obrona niektórych sztuk teatralnych Corneille'a 374
- Jean de La Bruyère 374
 Charaktery, czyli obyczaje naszych czasów 375
- Prosper Jolyot de Crébillon ojciec 377
 Przedmowa do „Atreusza i Tiestesa” 377
 Przedmowa do „Dziel” 378
- Bernard Le Bovier de Fontenelle 378
 Ogólna przedmowa do tragedii i sześciu komedii 379
- Jean-Baptiste Du Bos 380
 Uwagi krytyczne o poezji i malarstwie 380
- Antoine Houdar de La Motte 382
 Rozprawa na temat tragedii „Romulus” 383
 Rozprawa na temat tragedii „Inès de Castro” 384
- Wolter 385
 Przedmowa do „Edypa” 386
 Rozprawa o tragedii. Wstęp do „Brutusa” 388

- Listy o Anglikach. O tragedii* 388
Przedmowa do „Syna marnotrawnego” 389
Dysertacja o tragedii. Wstęp do „Semiramidy” 389
Przedmowa do „Nanine” 390
Przedmowa do „Szkotki” 391
Komentarz do Corneille’a 392
- Élie Fréron 392
Listy o niektórych utworach naszych czasów 393
- Denis Diderot 394
Rozmowy z Dorvalem o „Synu naturalnym” 395
O poezji dramatycznej 397
- Nicolas Trublet 402
O tragedii i komedii 402
Refleksje o prozie i wierszu 403
- Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais 403
Esej o rodzaju dramatycznym poważnym. Wstęp do „Eugenii” 404
Przedmowa do „Wesela Figara” 407
- Jean-Jacques Rousseau 408
List do d'Alemberta o widowiskach 409
Julia, czyli Nowa Heloiza 412
- Louis-Sébastien Mercier 414
O teatrze, czyli nowa próba sztuki dramatycznej 415
- Jean-François Marmontel 421
Dramat 421
Jedności 423
- Marie-Joseph Chénier 424
Posłanie do narodu francuskiego. Wstęp do „Karola IX” 424

ROZDZIAŁ III

HISZPANIA

- Wstęp* 426
Bibliografia 439
- Bartolomé de Torres Naharro 441
Wstęp do „Propalladia” 441
- Miguel de Cervantes Saavedra 443
Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manchy 444
Rozważania o komedii 444
- Juan de la Cueva 448
Wzór poetycki 448
- Lope Félix de Vega Carpió 455

*Nowa sztuka pisania komedii w dzisiejszych czasach skierowana
do Akademii w Madrycie* 456

Tirso de Molina 468

Podtolekańskie ogrody 469

Jusepe Antonio González de Salas 475

Nowe rozumienie tragedii antycznej 475

Ignacio de Luzán 480

Poetyka, czyli Ogólne reguły poezji i jej główne gatunki 480

Ramón de la Cruz 485

Kto zadowala bóstwo, trafna czyni ofiarę. Prolog 485

Teatr od wewnątrz 486

Znudzony poeta 487

Leandro Fernández de Moratín 489

Nowa komedia, czyli Kawiarnia 490

ROZDZIAŁ IV

ANGLIA

Wstęp 492

Bibliografia 507

Sir Philip Sidney 509

Obrona poezji 509

Ben Jonson 514

Z dedykacji do komedii „Volpone albo Lis” 515

Z przedmowy do tragedii „Sejanus” 516

Budulec albo myśli o ludziach i rzeczach 517

John Webster 519

Biała diabolica 520

Do czytelnika 520

John Milton 522

*Przedmowa do poematu „Samson silacz”. O tym rodzaju poematu
dramatycznego nazwanym tragedią* 522

John Dryden 524

Rozprawa o poezji dramatycznej 525

Szkic odpowiedzi Rymerowi 546

Thomas Rymer 551

Rozważania o tragediach minionego wieku 551

Rzut oka na tragedię 553

William Congreve 556

W sprawie humoru w komedii 557

George Farquhar 562

- Rozprawa o komedii z powołaniem się na teatr angielski w liście do przyjaciela* 563
- Joseph Addison 570
„The Spectator” 571
- Sir Richard Steele 575
Z przedmowy do sztuki „Wytrwali kochankowie” 576
- George Lilio 577
Dedykacja do „Kupca londyńskiego” 577
- David Hume 578
O tragedii 578
- Samuel Johnson 584
„The Rambler” 584
Z przedmowy do „Szekspira” 587
- Oliver Goldsmith 593
Rozprawa o teatrze albo porównanie komedii wesolej z sentymentalną 594

ROZDZIAŁ V

NIEMCY

- Wstęp 597
- Bibliografia 614
- Martin Opitz 616
Księga o poezji niemieckiej 616
- Johann Christoph Gottsched 617
Próba krytycznej poetyki niemieckiej 618
- Johann Elias Schlegel 620
Myśli o podźwignięciu teatru duńskiego 621
- Gotthold Ephraim Lessing 629
„Dramaturgia Hamburgska” 631
O poezji dramatycznej 640
- Johann Gottfried Herder 640
Szekspir 641
Kalligone 642
Adrastea 643
- Jakob Michael Reinhold Lenz 648
Uwagi o teatrze 649
Recenzja „Nowego Menoży” 650
- Gottfried August Bürger 651
Z księgi Daniela Wunderlicha 652
- Johann Wolfgang Goethe 653
Na dzień Szekspira 654

- Wstęp do nowej rozprawy o sztuce teatralnej 657
- Lata nauki Wilhelma Meistra 658
- O poezji epickiej i dramatycznej 660
- List do p. Schillera 662
- Bez końca o Szekspirze 662
- Friedrich Schiller 672
 - Przedmowa do „Zbójców” 673
 - O sztuce tragicznej 674
 - O poezji naiwnej i sentymentalnej 679
 - Z listów do Goethego 680

ROZDZIAŁ VI

POLSKA

- Wstęp 685
- Bibliografia 698
- Maciej Kazimierz Sarbiewski 699
 - Księga IX. O tragedii i komedii, czyli Seneka i Terencjusz 699
- Wacław Rzewuski 704
 - O nauce wierszopiskiej 705
- Ignacy Krasicki 706
 - O regułach sztuki dramatycznej 707
- Adam Kazimierz Czartoryski 712
 - Przedmowa do „Panny na wydaniu” 712
- Filip Nereusz Golański 719
 - O wymowie i poezji 720
- Franciszek Ksawery Dmochowski 728
 - Sztuka rymotwórcza 728
- Wojciech Bogusławski 739
 - Uwagi nad „Ojcem familii” 739
- Franciszek Wężyk 742
 - O poezji dramatycznej 743
- Indeks nazwisk 757
- Indeks tytułów 774